

# آیین نامه

اداره یادمان ها و یادبودهای

دفاع مقدس

ابلاغی:

سردار ریاست محترم ستاد کل ن.م

شماره: ۳۳۳۱/۱/۱۰۳/۲۰۷۷۳

تاریخ: ۱۴۰۱/۰۱/۱۴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ



«هر دلی که برای حقیقت احترام قائل است، هر انسانی که برای  
معنویت، صفا و اخلاص و انسانیت ارزش قائل است، باید این طور  
مکان‌ها و خاطره‌ها را همیشه عزیز بدارد»

حضرت امام خامنه‌ای علیه السلام یادمان یادگان دوکوهه (۱۳۸۱/۰۱/۰۹)

## مقدمه:

یادمان‌های دفاع مقدس به‌عنوان بخشی از میراث فرهنگی کشور، زمینه‌ساز معرفی و درک حماسه و فرهنگ مقاومت، جهاد، ایثار و شهادت برای زائرین راهیان نور است. با توجه به افزایش بازدید زائرین راهیان نور در سال‌های اخیر و گذشت چهار دهه از دوران دفاع مقدس و لزوم بهره‌برداری هرچه بهتر زائرین، اداره صحیح و مطلوب یادمان‌های دفاع مقدس امری بسیار مهم و تأثیرگذار است و نیز نظر به وظایف و مأموریت‌های بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس در سیاست‌گذاری، هماهنگی و اجرای شایسته اردوهای راهیان نور با حضور و مشارکت عموم مردم به‌ویژه بانوان، نوجوانان و جوانان با همکاری همه‌جانبه تمامی سازمان‌های لشگری و کشوری بیش‌ازپیش احساس می‌شود. لذا برای پاسخگویی به این ضرورت، یادمان و یادبودهای مناطق عملیاتی دفاع مقدس در چارچوب این آیین‌نامه، برنامه‌ریزی و اداره خواهند شد.

## ماده ۱: هدف

اعتلای فرهنگ ایثار و شهادت و مجاهدت‌ها و حماسه‌های رزمندگان اسلام و دفاع از ایران و انقلاب اسلامی.

## ماده ۲: منظور

۱- یکپارچه‌سازی و ایجاد وحدت رویه در اداره یادمان‌های دفاع مقدس.

- ۲- ارائه خدمات مناسب و در دسترس به زائرین شهدا در یادمان‌های دفاع مقدس.
- ۳- حفظ، حراست، نگهداری، اداره و بهره‌برداری مطلوب از یادمان‌های دفاع مقدس.
- ۴- نظارت و پایش مستمر عملکرد یادمان‌های دفاع مقدس.

### ماده ۳: سیاست

- ۱- بهره‌گیری از توان و ظرفیت نیروهای مسلح، وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها و دستگاه‌های مرتبط با دفاع مقدس.
- ۲- تقویت بنیه اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی یادمان‌های دفاع مقدس بر اساس ضوابط مربوط.
- ۳- ایجاد شرایط و زمینه حضور و مشارکت حداکثری مردمی در اداره امور یادمان‌ها.

### ماده ۴: دامنه شمول

یادمان‌ها و یادبودهای دفاع مقدس

### ماده ۵: تعاریف و اختصارات

#### ۱-۵- تعاریف

- ۱- **یادمان دفاع مقدس:** به مکانی گفته می‌شود که یک یا چند رویداد مهم نظامی، حماسی یا عملیاتی توسط رزمندگان ایران

اسلامی در آنجا به وقوع پیوسته و یا یک یا چند شخصیت برجسته دفاع مقدس در آن محل به شهادت رسیده و مقصد کاروان‌ها و زائرین راهیان نور می‌باشند.

**۲- یادبود دفاع مقدس:** به مکانی گفته می‌شود که دارای سازه یا نماد مفهومی مرتبط با دفاع مقدس است و به منظور زنده نگه داشتن یاد حماسه‌ها و ایثارگری رزمندگان ایران اسلامی در دوران هشت سال دفاع مقدس، برپا گردیده است و مورد بازدید زائرین راهیان نور قرار می‌گیرد.

**۳- آثار دفاع مقدس:** به هرگونه آثار ملموس منقول و یا غیرمنقول به جامانده از دوران دفاع مقدس که در حال حاضر در یادمان‌ها موجود است، مانند بناها، سنگرها، خاک‌ریزها، عوارض طبیعی، ادوات نظامی و ...

**۴- راهیان نور:** جریانی خودجوش، مردمی و بین‌نسلی باهدف ترویج فرهنگ دفاع مقدس و ارزش‌های جهاد، ایثار، مقاومت و شهادت با حضور و بازدید از مناطق عملیاتی و یادمان‌های دفاع مقدس.

**۵- بهره‌بردار:** به سازمان‌های نیروهای مسلح، سازمان‌های دولتی و غیردولتی که مدیریت، نگهداری و بهره‌برداری از یادمان (با تصویب شورای سیاست‌گذاری راهیان نور کشور) به آن دستگاه واگذار می‌شود.

**۶- زائر:** به فرد یا افرادی گفته می‌شود که برای آشنایی با تاریخ حماسی و فرهنگی رزمندگان ایران اسلامی در دوره هشت سال

دفاع مقدس، سیره و سبک زندگی شهدا و رزمندگان و بازدید از مناطق عملیاتی استان‌های مرزی و یادمان‌ها و سایر اماکن راهیان نور به صورت کاروانی یا انفرادی سفر می‌کنند.

**۷- روایتگری:** بیان مستند، مستدل و مناسب سیره شهدا، سبک زندگی و حماسه‌های دوران دفاع مقدس برای زائرین راهیان نور.

**۸- طرح جامع:** به مجموعه مطالعات، طراحی نقشه‌ها و برنامه‌های کلی سامان‌دهی و توسعه هریک از یادمان‌های عملیاتی دفاع مقدس گفته می‌شود که توسط ستاد مرکزی راهیان نور کشور تدوین، تصویب و ابلاغ می‌گردد.

**۹- حفاظت:** فعالیتی تخصصی، فرهنگی و هنری، بر پایه مطالعات علمی و انسان‌شناسانه با لحاظ کردن احترام به بستر فرهنگی جهت افزایش ماندگاری آثار و آشکار نمودن پیام‌های تاریخی و هنری آثار است.

**۱۰- مرمت:** مرمت عملی است که به منظور تداوم زمانی عمر آثار صورت می‌پذیرد.

## ۵-۲- اختصارات

۱- **ستاد کل:** ستاد کل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران

۲- **بنیاد:** بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس

۳- **آجا:** ارتش جمهوری اسلامی ایران

۴- **سپاه:** سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

۵- **فراجا:** فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران

۶- **جهاد:** وزارت جهاد سازندگی که به موجب قانون به وزارت جهاد کشاورزی تغییر نام یافته است.

۷- **ستاد مرکزی:** ستاد مرکزی راهیان نور کشور که زیرمجموعه‌ی بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس بوده و رئیس بنیاد، رئیس ستاد مرکزی راهیان نور کشور است.

۸- **قراگاه:** قراگاه‌های رده‌های مربوطه یگان‌های بهره‌بردار (سپاه و بسیج، آجا، فراجا، دریایی و جهاد)

۹- **یگان بهره‌بردار:** رده‌های زیرمجموعه قراگاه‌های سپاه و بسیج، آجا، فراجا، دریایی و جهاد

۱۰- **هیئت امنا:** گروهی از افراد ملی و استانی که وظیفه حمایت و پشتیبانی از اداره و بهره‌برداری یادمان/یادبود را بر عهده دارند.

۱۱- **مدیر یادمان/یادبود:** فردی که مسئولیت حفظ، اداره، نگهداری و بهره‌برداری یادمان/یادبود را بر عهده دارد.

## ماده ۶: مستندات

۱- اساسنامه بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس:

- فصل ۱، ماده ۳، بند ب: انتخاب، تملک، حفظ و بهره‌برداری از آثار فیزیکی اعم از ادوات جنگی، غنائم، اماکن، اراضی و مواضع

- فصل ۱، ماده ۳، بند ۵: برنامه‌ریزی و هماهنگی برای اعزام کاروان‌های راهیان نور، پیگیری ایجاد موزه، مراکز فرهنگی و یادمان‌های دفاع مقدس و ...

۲- سند ملی راهیان نور کشور (مصوب هیئت امنای بنیاد حفظ



آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس، ۱۳۹۶/۱۱/۲۶)

**ماده ۴- تصویر مطلوب، بند ۱۰:** برخوردار از قوانین و مقررات جامع و هماهنگ، روزآمد و شفاف، معطوف به جهاد، ایثار و شهادت مبتنی بر ارزش‌های اسلامی، قانون اساسی و اسناد بالادستی

**ماده ۷- بخش الزامات و وظایف شورای سیاست‌گذاری، بند ۳:** بررسی و تصویب طرح‌ها، برنامه‌ها و دستورالعمل‌های مرتبط با راهیان نور.

**ماده ۷- بخش وظایف اختصاصی ستاد مرکزی راهیان نور کشور، بند ۲۵:** تهیه و تدوین روش‌های جاری و دستورالعمل‌های موردنیاز مرتبط با وظایف محوله.

## ماده ۷: ارکان و وظایف

۷-۱- ستاد مرکزی

۱- تعیین و صدور احکام اعضاء و رئیس هیئت امنای یادمان‌ها به پیشنهاد قرارگاه‌ها

۲- نظارت کلی بر عملکرد و اداره و بهره‌برداری یادمان‌ها و یادبودها

۳- پیگیری تخصیص و تحقق بودجه گزارش و صورت‌های مالی یادمان‌ها و یادبودها توسط ستاد مرکزی راهیان نور

۴- پیگیری تملک اراضی یادمان‌ها و یادبودها از طریق وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و مراجع ذی‌ربط و رفع

- معارض‌های حقیقی یا حقوقی (در صورت وجود)
- ۵- پیگیری و حمایت از تأمین محتوای یادمان با ایجاد معین محتوایی
- ۶- تهیه طرح جامع یادمان‌ها و یادبودها و ابلاغ به قرارگاه، جهت اجرا توسط یگان بهره‌بردار
- ۷- پیگیری و هماهنگی تنظیم و اجرای برنامه‌های فرهنگی یادمان برای برگزاری در طول سال و ایام اوج راهیان نور
- ۸- پیگیری ثبت یادمان‌ها و یادبودها در فهرست آثار میراث فرهنگی کشور
- ۲-۷- قرارگاه
- ۱- پیشنهاد اعضا و رئیس هیئت امنای یادمان‌ها و یادبودها به ستاد مرکزی
- ۲- نظارت بر عملکرد و اداره و بهره‌برداری یادمان‌ها و یادبودها
- ۳- توزیع بودجه یادمان‌ها و یادبودها بر اساس تخصیص ستاد مرکزی و نظارت بر نحوه هزینه کرد
- ۴- ابلاغ طرح جامع یادمان‌ها و یادبودها (دریافتی از ستاد مرکزی) به یگان بهره‌بردار، جهت اجرا
- ۵- تنظیم و اجرای برنامه‌های فرهنگی یادمان‌ها و یادبودها در طول سال و ایام اوج راهیان نور
- ۶- تهیه گزارش هزینه کرد بودجه یادمان‌ها و یادبودها به صورت نوبه‌ای و سالانه و ارائه به ستاد مرکزی

## ۲-۳- یگان بهره‌بردار

۱- اجرای طرح جامع یادمان‌ها و یادبودها (تهیه‌شده توسط ستاد مرکزی) ابلاغی از سوی قرارگاه، جهت اجرای مرحله-های آن با در نظر گرفتن شرایط جغرافیایی و اقلیمی منطقه و با رعایت ضوابط و مقررات و اصول مقررات فنی و اجرایی.

۲- برنامه‌ریزی هزینه‌کرد بودجه در یادمان‌ها و یادبودها (بر اساس اولویت‌ها).

۳- پیگیری حمایت و پشتیبانی از مسئول یادمان‌ها و یادبودها در اداره و نگهداری یادمان.

۴- ابلاغ و پیگیری توسعه، حفاظت و مرمت مستحدثات و زیرساخت یادمان‌ها و یادبودها؛ تأمین، نگهداری و تعمیرات‌سیسات یادمان.

۵- تعامل، هماهنگی و استفاده از ظرفیت هیئت‌امنا در انجام امور نگهداری و بهره‌برداری از یادمان‌ها و یادبودها.

۶- پیگیری اجرای برنامه‌های فرهنگی یادمان‌ها و یادبودها در طول سال و ایام اوج راهیان نور.

### ۲-۴- هیئت‌امنا

۱- پیگیری تأمین محتوای اختصاصی یادمان و پیاده‌سازی آن در یادمان‌ها و یادبودها.

۲- حمایت از تنظیم و اجرای برنامه‌های فرهنگی اختصاصی یادمان/یادبود باهدف حفظ ماهیت و ارتقاء هویت حماسی عملیات‌ها و شهدای آن.

۳- پشتیبانی و پیگیری تأمین منابع لازم برای اجرای طرح جامع ابلاغی یادمان/یادبود.

۴- پیشنهاد اولویت‌های عمرانی هر بخش از طرح جامع یادمان/یادبود به یگان بهره‌بردار جهت تصویب در ستاد مرکزی.

۵- فراهم ساختن زمینه‌های مشارکت مؤثر و هم‌افزایی دستگاه‌های اجرایی مربوطه و خیرین برای نگهداری و اداره مطلوب یادمان/یادبود.

۶- نظارت عالیه بر فعالیت‌ها و اقدامات و تلاش برای بهبود عملکرد کیفی و کمی یادمان/یادبود.

۷-۵- مدیر یادمان/یادبود

۱- اجرای مصوبات هیئت امناء، سیاست‌های ابلاغی، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های ستاد مرکزی و تدابیر قرارگاه و یگان بهره‌بردار.

۲- حضور تمام‌وقت جهت پیگیری و نظارت بر امور یادمان/یادبود، حفظ، حراست و نگهداری آثار سرزمینی دفاع مقدس در محدوده و مسیرهای منتهی به یادمان/یادبود.

۳- اداره عمومی یادمان، نظارت بر عملکرد مدیریت‌های تحت امر و فراهم نمودن بستر مناسب جهت به‌کارگیری خادمان، راوین، استقرار، مبلغ، کادر بهداشتی و درمانی و ...

۴- مسئولیت اجرای برنامه فرهنگی، عمرانی، اجتماعی، مالی و سایر اقدامات مرتبط و نظارت بر عملکرد شکلی و محتوایی بازارچه‌ها و فروشگاه‌های مستقر در یادمان‌ها/یادبودها برابر دستورالعمل ابلاغی.

۵- جلوگیری از هرگونه ساخت و ساز غیرمجاز و تغییر کاربری و ایجاد بنا در محدوده و حریم یادمان/یادبود و ارسال گزارش اتفاقات به قرارگاه راهیان نور.

۶- تهیه، ثبت و نگهداری اطلاعات مربوط به کارکنان، خادمین، راویان، مبلغین، فضاهاى فیزیکی یادمان/یادبود، اعضای هیئت امناء، نقشه و کروکی یادمان، شناسنامه تأسیس و فعالیت یادمان/یادبود، برنامه‌های سال، تجهیزات و امکانات، تصاویر یادمان/یادبود (هوایی و زمینی)، اطلاعات ثبتی و فنی یادمان/یادبود.

## ماده ۸: تشکیلات و نیروی انسانی

۱- تعداد اعضای کادر یادمان/یادبود می‌بایست بر اساس نوع یادمان/یادبود و متناسب با فعالیت‌های سالانه آن باشد.

۲- اعضای هیئت امناء باید ترکیبی از افراد با سابقه مدیریتی و دارای روحیه جهادی و دفاع مقدسی بوده و فاقد جهت‌گیری جناحی باشند.

**تبصره ۱:** ستاد مرکزی راهیان نور برحسب ضرورت می‌تواند نسبت به کاهش یا افزایش تعداد اعضاء اقدام نماید.

**تبصره ۲:** حداقل تعداد اعضاء معرفی شده ۱۱ نفر با ترکیب ۵ نفر افراد حقیقی و ۶ نفر افراد حقوقی شامل افراد تأثیرگذار دفاع مقدس، خانواده محترم شهدای شاخص، نهادهای مردمی فعال در راهیان نور، امامان جمعه، فرمانداران، استانداران، معین یادمان‌ها، یگان‌های مستقر، یگان فعال در عملیات‌های یادمان‌ها،

فرماندهان عالی‌رتبه دفاع مقدس، دانشگاه‌ها، نخبگان، مدیر یادمان به‌عنوان دبیر جلسات هیئت‌امنا ایفای نقش می‌نماید.

۳- جلسات هیئت‌امنا به‌صورت فصلی و حداقل هر فصل یک‌بار تشکیل می‌شود.

۴- تعیین زمان و مکان تشکیل جلسه و دستور آن از وظایف رئیس هیئت‌امنا و تهیه مقدمات کار و تنظیم صورت-جلسات با درج تاریخ و شماره جلسه به‌عهده دبیر است.

۵- تصمیمات امضاء با اکثریت آراء قابل اجراست و تصمیمات متخذه در جلسات توسط دبیر در دفتر صورت‌جلسات ثبت و یک نسخه رونوشت به قرارگاه مربوطه و ستاد مرکزی راهیان نور کشور ارسال می‌گردد.

۶- غیبت غیرموجه هر عضو بیش از سه جلسه متوالی در مدت یک سال به منزله‌ی کناره‌گیری از عضویت تلقی و با حکم ستاد مرکزی راهیان نور کشور فرد دیگری جایگزین خواهد شد.

**تبصره:** در صورت عدم تعیین امضاء، مسئولیت قائم‌مقامی هیئت‌امنا، به‌صورت موقت بر عهده فرمانده قرارگاه بهره-بردار است و حداکثر تا سه ماه فرصت دارد اعضاء پیشنهادی جدید را به ستاد مرکزی معرفی نماید.

## ماده ۹: دستورات هماهنگی

### ۹-۱- اداره و نگهداری

۱- طرح‌های بازسازی، نوسازی و توسعه یادمان/یادبود با

نظارت ستاد مرکزی برابر طرح جامع مصوب یادمان‌ها، توسط قرارگاه راهیان نور رده مربوطه و استفاده از پیمانکاران دارای رتبه ابنیه و ساختمان اجرا می‌گردد.

۲- هرگونه تعمیر کلی یا تخریب در یادمان/یادبود می‌بایست بر اساس آیین‌نامه حفاظت و مرمت یادمان‌ها و پس از کسب مجوز کتبی از ستاد مرکزی صورت پذیرد.

۳- مقاوم‌سازی و ایمن‌سازی بخش‌های مختلف یادمان/یادبود (به‌ویژه نقاط پرخطر) جهت حفظ سلامت زائرین و کادر یادمان.

۴- طرح دعوا و دفاع از حقوق یادمان‌ها و یادبودهای دفاع مقدس به منظور حفظ حریم سرزمینی، ابنیه و اماکن، تجهیزات و آثار سرزمینی دفاع مقدس در محاکم قضایی و در صورت لزوم انتخاب وکیل با هماهنگی قرارگاه مربوطه و ستاد مرکزی صورت پذیرد.

۵- کلیه اموال و تجهیزات نظامی، تسلیحات، تجهیزات امنیتی و موانع، تجهیزات انفرادی و گروهی، ماشین‌آلات و خودروهای نظامی، مهندسی مستعمل باقی‌مانده از دوران دفاع مقدس متعلق به یادمان/یادبود بوده و می‌بایست ثبت و حفظ گردد.

۶- مسئولیت اجرای این آیین‌نامه با بهره‌برداران یادمان‌ها (که توسط شورای سیاست‌گذاری راهیان نور تعیین می‌شوند) است.

۷- مسئولیت نظارت بر حسن اجرای این آیین‌نامه با ستاد مرکزی راهیان نور کشور است.

۸- برای اداره یادبودها، دستورالعملی تهیه و در شورای سیاست‌گذاری راهیان نور کشور مصوب خواهد شد.

**تبصره ۱:** هرگونه تغییر در تعداد یادمان‌ها در شمول آیین‌نامه قرار می‌گیرد.

**تبصره ۲:** ایجاد و انحلال یادمان‌ها و یادبودها از اختیارات شورای سیاست‌گذاری راهیان نور کشور است.

### ۹-۲- خدمات رفاهی

۱- بهسازی و ایجاد تأسیسات رفاهی، خدماتی و بهداشتی موردنیاز، آماده‌سازی و وضوخانه مجهز، آب آشامیدنی سالم، روشنایی مناسب، راه مناسب، پارکینگ، درمانگاه و ... صورت پذیرد.

۲- رعایت بهداشت و نظافت عمومی داخل و پیرامون یادمان به‌ویژه خوشبو سازی یادمان شهدای گمنام، سرویس‌های بهداشتی، زائرسرا و حسینیه و رسیدگی مستمر به آنان الزامی است.

۳- جذب مشارکت شهرداری‌ها و سایر دستگاه‌ها در ارائه خدمات عمومی به زائرین در طول سال و ایام اوج راهیان نور صورت پذیرد.

۴- پیش‌بینی امکانات موردنیاز برای اسکان و شب‌مانی زائرین در یادمان‌ها/یادبودهای منتخب صورت پذیرد.

۵- پیش‌بینی و تدارک امکانات لازم نظیر چادرهای گروهی، سرویس‌های بهداشتی سیار، تانکرهای آب بهداشتی، تانکر لجن‌کش، آمبولانس و درمانگاه سیار به همراه تأمین بهداشت، نظم



- و امنیت یادمان ها در طول سال به ویژه در ایام اوج انجام شود.
- ۶- تجهیز یادمان ها/یادبودها به لوازم کمک های اولیه و کپسول های آتش نشانی و اطفاء حریق صورت پذیرد.
- ۷- از تجهیزات ایمنی، تابلوهای هشداردهنده، فنس های حفاظتی، نگهبان، دوربین های مداربسته و ... استفاده شود.
- ۸- پیش بینی و تدارک وسایل و امکانات و تسهیلات لازم برای جانبازان، معلولین، افراد سالخورده و ناتوان صورت پذیرد.
- ۹- ایستگاه های صلواتی برنامه های مناسبی و ایام اوج راهیان نور ایجاد شود.

### ۹-۳- فرهنگی و تبلیغی

- ۱- تنظیم برنامه فرهنگی سالانه و پیش بینی اعتبار مناسب برای برگزاری در طول سال.
- ۲- معرفی یادمان/یادبود از طریق رسانه های دیداری، شنیداری، مکتوب، مجازی، سایت های داخلی و خارجی و از طریق برگزاری مناسبت های ملی دفاع مقدس، یادواره های شهدا، همایش های حماسی و دینی به نحو مؤثر.
- ۳- همکاری فکری، اجرایی و مشارکت های همگانی و ارتباط با فرماندهان و نخبگان دفاع مقدس، گردشگری، فعالان و مؤسسات مردم نهاد راهیان نور، مسئولان، خیرین، افراد صاحب ایده و هنرمند و خلاق، نویسندگان، شعرا و ...
- ۴- نصب تابلوهای راهنمای یادمان/یادبود در نقاط مناسب در یادمان و جاده های دسترسی با ذکر فاصله، مقصد، فلش-

های جهت‌نما به زبان‌های فارسی، عربی، انگلیسی با هماهنگی و همکاری ادارات ذی‌ربط.

۵- فضاسازی محیطی (صوت، پرچم، تابلو، تبلیغات و ...)، متناسب با یادمان/یادبود و مطابق با طرح جامع.

۶- نصب نقشه و ماکت منطقه عملیاتی در معرض دید عموم زائرین.

۷- برگزاری نماز جماعت و مراسم‌های مناسبت‌های مذهبی و ملی در یادمان‌ها و یادبودها (سالگرد عملیات، سال-تحويل و ...) ۸- راه‌اندازی کتابخانه و امکانات نرم‌افزاری دفاع مقدس بر اساس تاریخچه و محتوای منطقه در یادمان/یادبود.

۹- برپایی نمایشگاه‌ها و فروشگاه‌های محصولات فرهنگی دفاع مقدس برابر سیاست‌های ابلاغی ستاد مرکزی.

۱۰- نصب شناسنامه یادمان/یادبود و زیارت‌نامه شهدا و در صورت امکان توزیع بروشور و کتاب یادمان به زائرین.

۱۱- معرفی افراد و شهدای شاخص یادمان/یادبود و در صورت امکان ارائه‌گزیده وصیت‌نامه‌های شهدا.

۱۲- مستندسازی رسانه‌ای مناسب از رویدادها، برنامه‌ها، حضور زائرین، نخبگان و مسئولان در یادمان با استفاده از ظرفیت قرارگاه جهاد رسانه

## ۹-۴- بودجه و مالی و اموال

۱- منابع مالی و سرمایه‌ای در اختیار یادمان‌ها/یادبودها از طریق اعتبارات مصوب، حمایت هیئت‌امنا، حمایت یگان

بهره‌بردار، حمایت معین یادمان و دیگر دستگاه‌های حاکمیتی، نذورات و کمک‌های مردمی، وقف و درآمدهای حاصل از ارائه خدمات و فروش محصولات فرهنگی و بازارچه تأمین می‌گردد. وجوه حاصل از نذورات و درآمدها می‌بایست ماهانه صورت جلسه شده و به حساب یادمان واریز و امور مالی یادمان ثبت و فیش بانکی آن به قرارگاه و ستاد مرکزی راهیان نور کشور تحویل گردد. طلا، زیورآلات و ارزهای خارجه اهدایی پس از جمع‌آوری و صورت جلسه با قید تعداد، نوع، عیار، وزن و با اخذ مجوز از شورای سیاستگذاری در پایان سال مالی برابر مقررات ابلاغی به فروش رسیده و وجوه حاصله به حساب یادمان/یادبود واریز می‌گردد.

**تبصره:** کلیه ارقام و تجهیزات سرمایه‌ای متعلق به یادمان بوده و نقل و انتقال آن به یادمان‌ها یا مراکز دیگر ممنوع است.

۲- نحوه محاسبه حقوق و دستمزد کارکنان کادر نیروهای مسلح تابع مقررات ثابت نیروهای مسلح و کارکنان قراردادی تابع قانون استخدامی وزارت کار و تأمین اجتماعی کشور (به صورت قرارداد یک‌ساله) است.

۳- ارائه گزارش مالی نوبه‌ای به هیئت‌امنا، یگان بهره‌بردار و ستاد مرکزی راهیان نور کشور الزامی است.

۴- خرید اموال و اثاثیه و سایر ارقام مورد نیاز یادمان‌ها/یادبودها باید بر اساس نیاز و جدول تجهیزات و صرفه و صلاح و با عنایت به دستورالعمل سرجمع داری اموال ستاد مرکزی راهیان نور کشور صورت پذیرد.

۵- مشخصات کلیه اموال منقول، اعم از مصرفی و غیر مصرفی موجود در یادمان اعم از خریداری یا اهدایی باید در دفتر اموال یادمان ثبت و ضبط گردد.

۶- هیئت‌امنا موظف است در سه‌ماهه آخر سال بودجه و برنامه اقدامات مربوط به یادمان را برای سال بعد تنظیم و پس از تأیید ستاد مرکزی راهیان نور کشور به یگان بهره‌بردار تحویل نماید. هرگونه تغییرات بعدی در فصول و ارقام بودجه و برنامه‌ها و طرح‌های مصوب یا اصلاح آن‌ها باید به تأیید ستاد مرکزی راهیان نور کشور رسانده و مجوز لازم اخذ گردد.

**ماده ۱۰:** این آیین‌نامه در ۱۰ ماده و ۶ تبصره در تاریخ ۱۴۰۱/۱۱/۲۳ به تصویب هیئت‌امنای بنیاد رسید و از تاریخ تصویب لازم‌الاجرا است.